

Moraliter

malū pontificē. **f** Et cōmoueant supliminātiā. i. punianī
mali clerici ab eo supportati. t subdit cā cū dī: ḡt Auari-
cia cīn in capite oīm. qui caput est eōp. h̄t Et nonissimū eōp
in gladio cadet. i. minimus de clero dei vindictā nō euader.
k̄t Wō erit fuga eis. s. a dei vindictā ideo sequit: l̄t de-
scenderint vīsōg ad infernū. i. si recurrerint ad cōsulēndū demo-
nes. p sua euasione. sicut fecit saul. i. Reg. xviii. m̄t Inde
man⁹ mea educet eos. recursū tuū frustrado. ōt At si ascen-
derint in celū. factos dep̄cando. nō iuuabunt ab eis: q̄r sūt in
digni. t Et si fuerint absconditi in vertice carmeli. i. si fue-
rint cōfisi de orationib⁹ religiosorū eis nō valebit: q̄r ponunt
spedimentū. q̄t Et si celauerint se rē. q. d. hoc ē ipsoſible q̄r
nuda t apta oculis dei sūt oīa: Heb. iiiij. s̄t At si abierint in
captivitatē rē. q. d. ibi psequar eos supaddēdo afflictionem.
v̄t Et dīs de' exerciū rē. q. d. nō pōt ei' effect⁹ impediri.
b̄t Et ascēder sicut eis riū rē. Exponat sicut i. capi. pcedēti.
c̄t Qui edificat. Hic loquīt̄ de bonis ecclie ministris. d.

Qui edificat ascēstōne suā in celo. diuina cōteplando.
d̄t Et fasciculū suū. opa pietatis exerceō. ēt Qui vocat
aqua maris. i. vere penitētes ad sui cognitionē. f̄t Et effū-
dit eas. p sanā doctrinā vt patet in paulo. ḡt Nūqd ut filii
ethiopū eftis. hoc dī. ppter aliquos q̄ post diuinā vocationē

Nico. de lyra

Incipit expositio plogi in Abdiam pphetam.

Tacob patriarcha rē. Iste. p-
logus dūdit in trece ptes.
In pīa ponit materia ope-
ris legētis. s. iōnus. pphete
cū dī: Jacob patriarcha rē. Et q̄ meta-
phorice ipsona edom stra idumeos
ppheta dirigit. In scda pte subditur
rō metaphore. ibi: Et q̄ pp̄ls isrl. In
tertia vero pte ponit notificatio iōn-
us. pphete. ibi: Hebrewi hūc dicūt: licet q̄
dā incipiāt ibi. plogū: sed melius mi-
hi videāt: vt in eodē. plogo pcedēnti-
bus cōtinuet. His vīsīs littere insista-
m⁹ t exponēdo subdiuidam⁹: Jacob
patriarcha. i. patrū pīceps. Habuit
eī. pī. filios a q̄bus tribus. pī. descē-
derunt. b̄t Qui ob ruborez corpo-
ris sui edom hebreā lingua appellat⁹
est. Cōtra: Hen. xxv. Cū venislet esau
lassus de agro ait: Da mībi d' coctio-
ne hac rūsa: q̄ opido lassus sum. Cē-
obrem vocat⁹ est nomē ei' edom. Re-
spōdeo: ppter vtrūq̄ sic appellat⁹ est
sz. ppter ruborem pulmēt⁹ t corporis.
Sic ergo primo assignat⁹ noīs ratio-
secūdū fratrī psecutio. cū di-
cīt: Is memorat⁹ rē. tertio transferit
ad alios psecutionis similitudo. ibi:
Qua de causa oēs qui populū
israel hoc est filios patriarche ja-
cob pīdīci esau odium imitati
persecuti sūt: esau t edom appel-
lati sunt. Et quia populus israel
de captiuitate chaldeorum per-
cyrum regem persarum nutu dei
reuoatus in hierusalē: ab alio re-
gno grauiter afflictus atq̄ op-
pressus est: ideo hoc regnum q̄
more esau predictum populum
persecutum est: per denunciatio-
nē ab die propheṭe increpat⁹ q̄
non dei indignatiōe: sed sua vir-
tute populu supat⁹ gloriabatur.
De quo regno oīm p̄ dāuid in
psalmo. cxxxvi. dictum est: Ade-
morare dīne filioz edō in die hie-
rusalem. Nā reliqua lectione con-
prehensa futurum in gētes iudi-
cium ob causas lectione cōprehē-
sas: regnūq̄ dei in populo israel
significat. H̄b̄rei hūc esse dicūt p̄
significat. H̄b̄rei hūc esse dicūt p̄

nit ei obūt vi cū interficeret: sed pla-
cat⁹ munerib⁹ t humilitate iacob: sicut habet Hen. xxxij. cū
nō interfecit. d̄t Qua de causa. rē. ex eo q̄ dictū est q̄ edō
psecutus est iacob infert q̄ oēs psecutores filioz iacob edom
appellati sunt: ex quo relinquit q̄ stra oēs tales est. ppheta
sz. stra idumeos vere vel interpretatiue. ēt q̄ pp̄ls israel.
Hic

Prologus

Additio

ad vomitū reuertunt: t sic peiores fiunt q̄b pri⁹. + Nūqd
nō isrl ascēdere feci de terra egypti. i. de tenebris peccati. q̄.
d. sic: ppter q̄d redit⁹ ad vomitū aggrauat peccati. Et sequi-
tur pena cū dī: p̄t Ecce mādabo ego t cōcūtā rē. t̄t In
die illo suscitabo tabernaculū rē. Istud vīsōg ad finē capituli
exposui līaliter de aduētu xpī q̄d alii doctores exponūt dī re
edificatione tēpli p̄ corobabat t socios ciuis. Et sic expositio
mea litteralis est etiā spūalis respectu illius expositionis. p̄
pter quod de alia ptransit quo ad p̄lens.

In ca. ix. vbi dī in postil. Nūqd. Dic p̄t ostendit.

Additio. Postillator in hoc loco omisit illud expo-
nere q̄d dīcīt in litera: Nūqd nō vt sūt
ethiopū vos estis mīhi filii israel ait dīs. cui⁹ sensus cū cōti-
nuatione ad sequētia habet in Blo. vbi sic dīcīt: Gloriantur
iudei: q̄r erāt de stirpe patrū q̄bus locutus est dī t q̄ etiā
egyptio eos eduxit. At hoc quoq̄ dīcīt dīs: Sicut creauit
vos: ita t ethiopes. sicut eduxit vos de egypto: ita t istos ali
os de diversis prib⁹ adduxit: q̄ non sufficiat: quia equali
cōditione facit equali sentētia subiacebūt. hec l̄ Blo. s̄m quā
ista dicunt ad cōterendū supbiā eorū. de qua subdit: Et ecce
oculi domini sup regnū peccans et conteram illud.

Explicit Amos ppheta.

Nico. de lyra

Dic ponit rō metaphorē: quate. s. lit
psona edom cōminat psecutorib⁹ isra-
elis: Firāt ista cōminatio ppter duo:
prīmū ē psecutio isrl. secundū ē supbia de
victoriaz q̄ nos. ibi: Q̄ dī dei indi-
gnatiōe rē. dicit igīt. Et q̄ pp̄ls isrl.
id est dīne tribus. f̄t de captiuitate
chaldeoz. de qua legit. itij. Reg. xv.
ḡt Renocat⁹. sicut habet. q̄. Paral.
v. l. Isd̄re. j. h̄t Ab alio regno.
quocūz. s. grecoz vel babyloniorum
vel idumeoz. i. Ideo hoc regnū. s. + 3bi. 27. 8
idume vel alius q̄dūcūz. k̄t Per-
secutū est. Amos. i. eo q̄ psecut⁹ sit in
gladio fratrē suū. l. Populū. isrl.
m̄t Supat⁹ gloriabat. quasi supas-
set p̄pria virtute: nō diuina indigna-
tionē. n̄t De quo regno rē. Dic ostē-
dit insta ē cōminatio stra illos: et
primo ostēdit hoc p̄ locū ab auctor-
itate. ibi: Memorare rē. scđo p̄ locū a
minorī. ibi: Nā reliqua lectione rē.
ōt In psalmo. s. Sup flumina baby. + Els. 1. b
lonis. i. puni eos. p̄ co q̄d fecerūt.
q̄t In die restitutio. r̄t Hieru-
sāle. quā speditū dicit gloſa. Tel: In
die quo euertere volūt: Hierul. adiū-
cti b̄bylonijs. Filii enīz edom. i. idū
met impedimento fuerat iudeis reedi-
ſtiantib⁹ hierul post reditū de baby-
lonia. s̄t Nā reliqua rē. Dic argu-
ita minorī sic: Si in hoc codem. pphē-
ta sit cōminatio stra gētes altas que
nō ita meruerint sicut idumei: multo
forti⁹ q̄ istos. dicit igīt: Nam reliqua
lectione. h̄l̄ libri. t̄t Cōphēsa. ibi:
Iuxta est dies dīi sup oēs gentes.
v̄t Ob causas. s. q̄ instar esau filios
israel impugnauerūt: t de malis eoz
gaudebat. x̄t Regnūq̄ dei. vnde in
fine iūtū libri dīcīt: Et erit domino
regnum. quasi dīcīt: dicta contenta
in prophetia signat⁹ q̄ pena infere-
tur alijs regnis et israel erit regnum
dīi. ȳt Hebrewi hūc esse rē. Dic no-
tificat⁹ propheta multipliciter. P̄ri-
mo enim ostendit quis sit. cum dici-
tur: Hebrewi hūc esse rē. secundo ostendit
dīt ybi sepultus sūt. ibi: Sepulchruz quoq̄ eius. tertio
ostendit⁹ meritum domi prophete quod habuit. ibi: Igīt
quia centūm prophetas rē. quarto ostendit⁹ cōuenien-
tia nominationis que ei cum paulo congruit. ibi: Et sicut ste-
phanus. Dicit igīt: Hebrewi hūc dicūt. hoc dīcīt quia vī-
detur

Glo.ordi.

Incepit Abdias ppheta. **U**isio abdie. Abdias quāto breuiorūtāto. pphēdior. Seruus dei iterptat: sicut moy ses famulus dei. et aplus seruus xp̄i: et ea videt et audiuit quae sunt digna pphētali seruitute. Est ḡhes visio ab die quā videt in gentib̄ ad quas legatum misit dñs: de structio ei idūmee visio na tioñ ē: Cum autē i titulo ponat visio n̄ ex equis q̄ aliqd viderit: sed m̄ audierit. Visio q̄ p̄ intellexit dicat. Videlicet dicitur. Magna autē p̄s būt pphētie cōtineat i libro Hieremie mutatis q̄bus dā verbis.

A Isau filius Isaac frater Jacob vocat̄. etiam edom. rufus: et seyr. s. pilosus. hic possedit regi nem q̄ nunc dī gebalena: vbi p̄r̄ habita re rūt borei q̄ in terptant liberi. Arbs q̄ he bracie edom et grece idumea vocat̄ a nōle cōditoris vicu p̄ palestine: cui dī q̄ amos. Sup trb̄ sce lerib̄ edō r. s. q. n. c. e. cū ḡ idem bō trb̄ nobus voceat̄: sic et fra elusdē edō dī: et idū mea et seyr. Hec regio nō cōputat iter extraneas gētes q̄ possessa est a filio Isaiae a fratre Iacob: nec data ē filiis israel i possessionē s. p̄bibēt filii isrl̄ mo uere arma s̄ frēz suū. Sic autē Isau ex odio p̄secut̄ s̄ frēm suū Iacob ita idū mei seng inimici fuerit israelit. Cōtra idumeos q̄ loq̄ h. pphēta. Juſtūtia. o. edō cū sis minimū ad cōpatiōne ceteraz gētis q̄ sūt i circuitu i sup biā erigeret: et cū sis cōtéptib̄ et paup nec habēs tecca edificiō: s̄ habitās i spelūc̄ q̄si aq̄la i sublimē elevar̄: et ita tumescis corde: ut itra sidera credas et hītare: et oēs gentes tuo subiugare. **L**itigio

qui sub rege samariē achab et im p̄fissima regina iāzabel: paut̄ cē tum pphetas in specubus q̄ nō curuauerūt genu ante baal: et de septē milibus erat quos helias arguitur ignorasse. Sepulchrum quoq̄ ei v̄sq̄ hodie cum mau seolo helisei pphete: et baptiste Johānis in sebaste q̄ oī samaria dicebat veneratiō habet. Hāc herodes rex antipatris filius in honore augusti cesaris grēco no mine vocavit. Sebaste. i. augu stam. Hic igit̄ quia centum pro phetas pauerat: accepit gratiam pphētale et de duce exercit̄ fuit dux ecclesie. Tūc in samaria par uū gregē pauerat: nūc i toto or be christi pascit ecclesias. Et sicut i stephanus coronā meruit passio nis: sic hic de seruitutis dei cum paulo apostolo noīe gloria: q̄ abdias seru domini i nostro so nat eloquio. **E**p̄licit plogus.

Incepit argumentum.

Abdias qui interpretat̄ seruus dñi personat̄ cō tra edom sanguineū ter renūq̄ fratrem: fratris quoq̄ ia cob semper emulum: hasta percutit spirituali.

Incepit Adias ppheta.

Sinellēctus verborum q̄ sūnt a deo.

Uisio abdie. **L**a. I m̄t. **H**ec dicit domi nus de ad edom. **S**ungit se alijs pphētis q̄ spiritualiter diuinam sen tenciam audierūt cōtra idumeos. **T**ūdium audiuim̄ a domino

Abdie La. I Nico.de lyra

detur q̄ traditio hebreos hoc cōfinxerit: q̄ non videt̄ q̄ posset pauisse pphetas sub achab: et pphetas sub hieroboā. a

Pauit centū pphetas. iij. Reg. viii. Abdias timebat dñm deum isrl̄ valde. nā cū interficeret iāzabel pphetas dominii: tūlū ille centū pphetas et abscondit eos quinquagenos et quinquagenos in spelūcis et panis eos pane et aqua. **S**i ergo fuit sub achab q̄o pphetauit sub hieroboā filio ioas. cō stat autē q̄ sub eo pphetauerit: quia sub eisdem regibus pphetauit sub quibus Amos fīm regulā Hieronymus quā posuit in fine illius plogi. i. Nō idem est ordo tē. ubi dicit: In quibus autē tēpus non p̄serit in titulo sub illis eos regibus pphetauerint. Abdias autē nō habet tēpus determinatū in titulo. Quomodo autē tantū virit: ab achab estis visq̄ ad hieroboām fuerum septem generationes. Respondeo: posset ē et Hieronymus nō dixit hoc fīm suam sententiam: sed fīm inde oīum traditionem. sicut. s. expōitū est. ibi: Hebrews bīcītē tē. **E**l potest dīci q̄ sub achab fuit multū iūnēs: sub hieroboām vero senex. Ochojas fīm filius achab regnauit sup Israel duobus annis. iij. Reg. vi. **S**. et post eum iūnēs frater eius. xij. annis. iij. Reg. viii. **B**. postea iāchām filius iāchāb decem septem annis. iij. Reg. xij. **A**. post hunc iāchām filius eius. xvij. annis. iij. Reg. xij. **C**. post hūc regnauit hieroboā fīm legi in codē ca. et sic ab achab visq̄ ad hieroboā fuit. lxxv. anni. fuit ergo iūnēs sub achab: et senex sub hieroboā fuit. **L**xxv. anni. fuit ergo iūnēs sub achab: et senex sub hieroboā fuit. **E**t tunc dām est ei donū pphētiae. b **I**n specubus vel spelūcis. In originali est: In specubus: et cōstat q̄ alterum supfluīt: cū idem significant specus et spelunca. c **A**nte baal. in originali nō est: Ante sed baal ibi est datīus casus. d **E**t de septē milibus. iij. Reg. xij. f. Et derelinqua mīli in Israel septē milia viroū quorum genia nō sunt curuata ante baal. e **H**erodes rex antipatris filius. Nota tres fuisse herodes: Prīmū fuit herodes ascalonita filius antipatris: qui pueros occidit: de quo Matth. iiij. Secundus herodes antipatris filius herodis p̄dīti: sub quo passus est christus. d quo Luce. xxiiij. Tertiū fuit herodes agrippa filius aristobē filii herodis magni: qui iacobū fratrem iohānem interfecit: et petrus in carcere trist. de quo Act. xij. de primo agit dīc. f **A**ugustus ab angē dō sic dīci. vnde Isido. etymol. ix. Augustus ideo apud romanos nōmen impētū est: eo q̄ oīum augerent rem publicam amplificādō: quod nōmē primū senāt̄ Octavianō celari trā didit: vt quia augerat terras ipso nomine et titulo cōsēcrat̄ dum idēz Octavianus iam cesar et imperator appellaret; vel augustus. Item alibi legitur q̄ romanū adulantes augustū mensē qui prius sextilis dicebat a nomine augusti appella uerunt augustum. g **C**esaris. sic dīci a iulio cēsare primo impatore. vnde Isido. etymol. ix. Cēsare nōmen a iulio incepit: qui bello ciuili cōmōto primus romanū singularem obtinuit principātū. Cēsar autē dīcīt̄ est q̄ cēsār mortuus maris vtero platus eductus fuit: vel quia cū cēsarie natus sit: a quo impatores sequentes dīcīt̄ sunt cēsares: eo q̄ comiti essent. Qui enī ex secreto matris vtero extrahebant̄: cēsares vel cēsares appellabant̄. h **G**reco nōmen vocavit sebasten. i. **A**ugustā. istam literām habent libri corecti. alij habet sic: Greco nōmen vocavit augustam sebaste grecē: augusta latine. i **A** Et sicut stephanus. de quo Act. vij. et. viij. k **C**oronam. iuxta sui nominis interpretationem. nam stephanus grecē corona latine. l **S**ic hic de seruitutis dei cē paulo apostolo tē. hoc dīci. quia apostolus paulus semper in epistolis suis se seruum appellauit: quasi dīci sicut p̄lus gloriari poterat de hoc et seruum deit et seruum deit dīcībāt: sic et iste fīm nōis interpretationē gloriari poterat q̄is cē est seru dīc. **A**bdias et seru dñi vel seruēs deo iterptat̄. **F**initē qualiscūq̄ expōitū isti plogi.

Incepit postilla Nicolai de lyra sup Abdiam pphētam.

Uisio abdie. Scōm doctores hebreos et latīnos iste abdias fuit disp̄sator dom⁹ achab regis isrl̄: q̄ cū iāzabel interficeret pphetas dīcīt̄ ab scōdit et eis quinquagenos: et quinquagenos in spelūcis: et pauit eos. iij. Reg. viij. et ideo meruit a dñō sp̄m pphēta fīm dictum saluatoris Matth. x. Qui recipit pphēta in nōs pphēta mercedem pphēte acc̄pet. Hic autē pphēta cōtra idumeos: qui debuissent diligere iudeos eo q̄a duobus fratribus descedēssem̄: et ipsi ecōtrario habuerūt eos odio: et eōm pphētū au xiliū p̄buerūt. Dividit ergo eius pphēta i duas p̄tes: q̄ primo nūcītur idumeorum vastatio. scōdō iudeorū consolatio. ibi: **E**t in monte. Prīma in tres. q̄ primo denūciat̄ eōm vastatio. ppter culpam supbie. scōdō. ppter culpam supbie. ppter culpam fraterne inimicitie. ibi: **P**rop̄ interfectionē. Circa primū dīcīt̄: **V**isio abdie. s. est hec que sequit̄: **N**uditum audiuimus a dñō. ego et alij pphēte inspirati ab eo. **L**egātū